

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

05 лютого 2024 року

Веде засідання голова комітету Третякова Г.М.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні народні депутати, шановні запрошені! Дивіться, у нас така справа. Нам потрібно зараз... Щойно засідав комітет на 10 годину в Маслова. Підготували ми буквально 2 хвилини тому, ми підготувати за рішенням Маслова рішення нашого комітету. У мене прохання просто на нього звернути увагу. Секретаріат закинув у хмару, у всіх воно має бути. І поки ми зараз проводимо перекличку (от каже Катерина Прянішнікова, що всім в смс відправили), у мене прохання почитати.

Бабенко Микола є? Тоді, Арсенюк Олег, в мене прохання провести перекличку нашу. Арсенюк Олег, ви з нами? Анатолій Остапенко, ви з нами?

ОСТАПЕНКО А.Д. Так, я з вами, Галино Миколаївно. Добрий день всім. Але я не зможу провести, бо керую автомобілем.

ГОЛОВУЮЧА. Ніхто не буде проти, щоб Михайло Михайлович провів перекличку?

ЦИМБАЛЮК М.М. Дякую.

Доброго дня, шановні колеги. Розпочинаємо роботу з переклички.

Третякова Галина Миколаївна.

ГОЛОВУЮЧА. На місці.

ЦИМБАЛЮК М.М. Цимбалюк є.
Струневич Вадимо Олегович.

СТРУНЕВИЧ В.О. Струневич тут.

ЦИМБАЛЮК М.М. Дякую. Вітаю.

СТРУНЕВИЧ В.О. Доброго дня.

ЦИМБАЛЮК М.М. Бабенко Микола Вікторович. Поки немає.
Арсенюк Олег Олексійович. Поки немає.
Гривко Сергій Дмитрович. Поки не долучився.
Остапенко Анатолій Дмитрович.

ОСТАПЕНКО А.Д. Є.

ЦИМБАЛЮК М.М. Бачимо. Вітаємо вас, пане Анатолію.
Никорак Ірина Петрівна.

НИКОРАК І.П. Колеги, вітаю. Никорак присутня.

ЦИМБАЛЮК М.М. Дякую. Вітаємо, пані Ірино.
Тарасенко Тарас Петрович.

ТАРАСЕНКО Т.П. Доброго дня. Присутній.

ЦИМБАЛЮК М.М. Вітаємо, пане Тарасе.
Тимошенко Юлія Володимирівна.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Добрий день, шановні колеги. Тимошенко є.

ЦИМБАЛЮК М.М. Доброго дня. Вітаємо вас, Юліє Володимирівно.

Циба Тетяна Вікторівна. Бачимо. Дякуємо, Тетяно Вікторівно. Бачимо вас.

Отже, шановні колеги, у нас є кворум, можемо розпочинати нашу роботу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, Михайле Михайловичу.

Я думаю, що до нас підключаться, і Арсенюк Олег підключиться десь.

Колеги, у нас два питання, ну, власне три питання в порядку денному, але насправді два законопроекти, які ми розглядаємо. Перший – це законопроект, який ми вже розглядаємо, мова іде про перегляд рішення по нашому законопроекту 10448 від 30.01 щодо репродуктивного збереження генофонду українського народу, він називався так. Пропонують нам і правовий комітет, і наш секретаріат, пропонують трішечки назву змінити. Я думаю, ви всі бачили наш проект рішення, який був у суботу, у п'ятницю надісланий, сьогодні о 10-й було засідання правового комітету і я тільки розповім, що там змінилось.

Значить, у комітеті змінилося: прибрати у пункті 8 228 статі Цивільного кодексу, сказали: "на випадок своєї смерті", цього слова не було, було " на випадок смерті" і прибрати: "або визнання особи судом безвісно відсутньою". Цивілісти наполягають на тому, що поки людина безвісно відсутня, вона не є, ну, тобто немає смерті особи, і таким чином не може використовуватись конструкт, який запропонував Ігор Фріс правовому комітету, а саме: включення розпорядження щодо біологічного матеріалу до заповіту.

Власне на правовому комітеті також проговорили, що питання надзвичайно складне. Воно присутнє в декількох країнах в Європі і в

Америці: Америка, Бельгія, Велика Британія і Іспанія. І в країнах, які використовують цей конструкт, зазвичай використовують не конструкцію Цивільного кодексу, а використовують щодо репродуктивних клітин, використовують інший вид взаємовідносин, а саме: використовують зокрема, наприклад, договір, який нотаріально закріплюється, подружжя про те, як буде використовуватись цей біологічний матеріал. Там мова іде не тільки і не стільки про власність, бо те, що людина є власником своїх клітин це зрозуміло, але це не є власністю спадкоємців або тих, кому доручено розпоряджатись цими клітинами. Тому отакі розпорядження потребують окремого врегулювання.

Крім того, ще раз проговорили все, що стосується Сімейного кодексу, і правовий комітет сказав про те, що неможливо так швидко, як потребує від нас суспільство, зреагувати з Цивільним і Сімейним кодексом. Тому правовий комітет сяде зараз за потужну роботу для того, щоб врегулювати ці взаємовідносини протягом 3-4 місяців, якщо вони зможуть. Але той конструкт, який вони напрацювали, він запропонований нам правовиками. І у нас власне зараз ... *(нерозбірливо)* тільки, щоб ми прийняли одночасно законопроект, який прийнятий правовим комітетом, 10450. І одночасно 488 у тій конструкції, яка запропонована вам після засідання правового комітету.

Узгоджено з правовим комітетом, я була там на засіданні. І порада їх теж прибрати Сімейних кодекс з нашого тексту.

Тому, якщо будуть якісь питання чи якісь пропозиції, чи хтось щось не встиг, у мене прохання зараз озвучити питання. І якщо все зрозуміло, і на правовому ми все розширили, то тоді ми проголосуємо перегляд нашого рішення. Будь ласка, шановні народні депутати. Немає.

Тоді я буду виносити перше питання: перегляд рішення, щоб ми проголосували. І друге питання – це внести законопроект 10448 в порядок денний, як і було, визнати його першочерговим, рекомендувати прийняти за основу і в цілому в редакції комітету, який ми наразі пропонуємо.

І таким чином прошу перейти до голосування спочатку за перегляд рішення, а потім щодо самого рішення по законопроекту 10448.

Пане Олегу, зможете провести голосування?

АРСЕНЮК О.О. Так. Добрий день, колеги! Звісно.

ГОЛОВУЮЧА. Спочатку голосуємо перегляд рішення, будь ласка.

АРСЕНЮК О.О. Так.

Третьякова Галина Миколаївна.

ГОЛОВУЮЧА. За.

АРСЕНЮК О.О. Цимбалюк Михайло Михайлович.

ЦИМБАЛЮК М.М. Цимбалюк – за.

АРСЕНЮК О.О. Струневич Вадим Олегович.

СТРУНЕВИЧ В.О. Струневич – за.

АРСЕНЮК О.О. Бабенко Микола Вікторович. Відсутній.

Арсенюк Олег Олексійович – за.

Гривко Сергій Дмитрович.

Остапенко Анатолій Дмитрович.

ОСТАПЕНКО А.Д. За.

АРСЕНЮК О.О. Никорак Ірина Петрівна.

НИКОРАК І.П. Никорак – за.

АРСЕНЮК О.О. Дякую.

Тарасенко Тарас Петрович.

ТАРАСЕНКО Т.П. Тарасенко – за.

АРСЕНЮК О.О. Дякую.

Тимошенко Юлія Володимирівна.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Тимошенко – за.

АРСЕНЮК О.О. Циба Тетяна Вікторівна.

ЦИБА Т.В. За.

АРСЕНЮК О.О. Шановні колеги, одноголосно рішення прийнято.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Олеже.

І ми переходимо до голосування по суті враховуючи те, що ми зараз обговорили. Ще раз повторю, включити законопроект до порядку денного одинадцятої сесії, прийняти рішення про визначення законопроекту невідкладним відповідно до частини другої статті 101-ї Регламенту Верховної Ради, скоротити строки внесення альтернативних законопроектів відповідно до частини третьої статті 101-ї Регламенту, за результатами розгляду законопроекту у першому читанні прийняти його за основу та в цілому в редакції, запропонованій комітетом. А також у разі прийняття законопроекту як закону доручити комітету разом з Головним юридичним

управлінням Апарату Верховної Ради України здійснити редакційне та техніко-юридичне доопрацювання його тексту.

Співдоповідачем на пленарному засіданні визначити голову комітету Третьякову.

Будь ласка, пане Олеже.

АРСЕНЮК О.О. Шановні колеги, прошу голосувати.

Третьякова Галина Миколаївна.

ГОЛОВУЮЧА. За.

АРСЕНЮК О.О. За.

Цимбалюк Михайло Михайлович.

ЦИМБАЛЮК М.М. Цимбалюк – за.

АРСЕНЮК О.О. Струневич Вадим Олегович.

СТРУНЕВИЧ В.О. Струневич – за.

АРСЕНЮК О.О. Бабенко Микола Вікторович.

Арсенюк Олег Олексійович – за.

Гривко Сергій Дмитрович.

ГРИВКО С.Д. Гривко – за.

АРСЕНЮК О.О. Дякую.

Остапенко Анатолій Дмитрович.

ОСТАПЕНКО А.Д. За.

АРСЕНЮК О.О. Никорак Ірина Петрівна.

НИКОРАК І.П. Никорак – за.

АРСЕНЮК О.О. Дякую.

Тарасенко Тарас Петрович.

ТАРАСЕНКО Т.П. За.

АРСЕНЮК О.О. Тимошенко Юлія Володимирівна.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Тимошенко – за.

АРСЕНЮК О.О. Циба Тетяна Вікторівна.

ЦИБА Т.В. За.

АРСЕНЮК О.О. За.

10 – за. Одноголосно.

Рішення прийнято, колеги.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановні колеги.

Шановні народні депутати, у мене прохання вимкнути, хтось весь час у мікрофон щось каже, вимкнути або нашому технічному супроводу вимикати мікрофон, щоб ми нормально працювали в дистанційному режимі.

Дякую, шановні колеги, тому що цей законопроект опрацьовувався дуже швидко. Я взагалі не є прихильником того, щоб Верховна Рада

настільки швидко реагувала, водночас резонанс суспільний був настільки широкий, що ми наразі приймаємо тільки законопроект, який є кроком до врегулювання цих правовідносин. В Україні вони врегульовані досі не були. Я дуже вдячна всім, хто і на тому тижні, і на цьому тижні відпрацював, особливо Фрісу Ігорю, Калауру Івану, які відпрацювали. Власенко Сергій, до речі, дуже добре виступав сьогодні на комітеті. Тому щиро вдячна тим народним депутатам, хто долучився до формування тексту безпосередньо.

Дякую.

Ми переходимо до пункту третього нашого порядку денного. Це наш законопроект про мобілізацію, 10449, Кабінет Міністрів України.

Колеги, я озвучу зараз ту тематику, яка надійшла до комітету і яку ви пропонуєте відобразити в нашому проекті рішення. Якщо я щось упустила, в мене прохання потім доповнити.

Значить, у нас надійшла пропозиція від пані Тимошенко, Цимбалюка, Циби, Струневича щодо електронної повістки, про те, що цей пункт, ну, він сприймається дуже негативно.

Хочу нагадати, що я була авторкою 176 правок до законопроекту 10622, відповідно по яких електронний кабінет в моїй редакції, в правках визначався тільки для перевірки даних, які зібрала держава і враховує в своєму реєстрі резервістів, військовозобов'язаних. Тому використання електронної повістки за пропозиціями всіх народних депутатів будемо пропонувати включити в наш проект рішення про те, що такий електронний кабінет не можна використовувати для надсилання електронної повістки, яка буде вважатися, що людина її отримала.

Є пропозиція пана Струневича щодо родин, у яких є 5 і більше дітей незалежно від того повнолітні вони чи ні.

Хочу подякувати Міністерству оборони за перегляд. Ті пропозиції, які лунали від нашого комітету, які враховані в законопроекті, які зараз передано Кабінетом Міністрів знову на розгляд Верховній Раді. Але є питання щодо

переогляду людей з інвалідністю. Якщо у вас є конкретні пропозиції щодо такого переогляду людей з інвалідністю, які отримали інвалідність з 24 лютого, будь ласка, прошу теж зголосити.

Купа питань стоїть щодо догляду. Нагадаю всім, що догляд, який є різним, постійний, сторонній, частковий, але в будь-якому випадку догляд наразі встановлюється рішенням МСЕК. І соціальні служби є наслідком того, що у висновку пишуть медичні служби. Водночас ми за останні два тижні разом з Міністерством соціальної політики зробили таке узагальнення інформаційної довідки щодо догляду. Я теж прошу її розіслати всім нашим народним депутатам, тому що по догляду нам буде потрібно...

У мене таке враження, що у нас перетин кордону і мобілізація зараз ламають систему соціальної підтримки людей. І більше того, з головою антикорупційного комітету Радіною ми багато розмовляли про те, що вона каже, що якщо такий догляд буде надаватися управліннями соціального захисту, то в цьому випадку начебто виникає корупція. Хочу сказати, що в соціальній сфері корупції немає, тому що, перше, догляд – це вимога МСЕК, і саме лікарі визначають. Перейти до тільки переліку хвороб, в тому числі як пропонує пан Струневич, сьогодні не є можливим. Я думаю, ми зараз послухаємо, якщо потрібно, МОЗ. Тому що у людей не завжди є тільки одна хвороба, є конструкція, коли у людей хвороби ці поєднуються. І при поєднанні хвороб дуже складно зрозуміти, які, тобто комбінація різних хвороб, яка вимагає догляду. Тим паче, що такий догляд може бути тимчасовим, якщо людина виліковується і виходить зі стану необхідного догляду, то її потрібно переоглядати. Тому систематизація цього догляду теж наразі опрацьовується в Міністерстві соціальної політики.

Водночас потрібні ваші поради, яким чином це має поєднуватися із інвалідністю, із реформою, яку зараз робить МОЗ і Мінсоц.

Є ще один блок, який, на мій погляд, не відноситься до нашого комітету, він стосується аспірантів.

І відповідно є пропозиція, яка була у нас уже, щодо строковиків. Ми розглядали це питання, воно було, ми домовлялися, що за 2 місяці строковики підуть відповідно додому. Міністерство оборони знову подає 6 місяців. Ми вже рекомендували там на 2, на 3 місяці знизити, але не залишати 6.

Якщо я щось забула, я прошу вас це врегулювати, нагадати.

Крім того, щойно надіслала вам всім в СМС дані, які надав на мій запит Пенсійний фонд України, щодо військових пенсіонерів. І я буду подавати особисто, це моя особиста точка зору, але я її скажу. І я вважаю, що політика мобілізації з точки зору бронювання підприємств і таке інше, вона не дуже правильна. Вважаю, що в законопроекті про мобілізацію потрібно розширити перелік резервістів.

Ви знаєте, що у нас є ОР-1, ОР-2, які в першу чергу зібралися і пішли на службу. Вважаю, що ми можемо резерви і поняття резервіста розширити. І в поняття резервіста ми можемо включити військових пенсіонерів, які не досягли 60-річного віку. Я попросила, щоб Пенсійний фонд розбив всіх наших військових пенсіонерів, хто проходив службу, по вікових категоріях. Але крім того я попросила, щоб військові пенсіонери, інформація по них була надана по тому, чи служать вони наразі в армії, чи вони працюють на інших міністерствах.

Середній вік виходу на війську пенсію, нагадаю, 45-47 років. Відповідно люди, які є військовими пенсіонерами, вони на військовій службі знаходилися 25 плюс – це вислуга, але реальних років від 20 до 25 років. Той, хто на військовій службі був від 20 до 25 років, відповідно він є військовим пенсіонером, і до 45 років також є в нас 4 тисячі 652 особи, які є військовими пенсіонерами.

Після того, як Пенсійний фонд наклав інформацію щодо ЄСВ, ми побачили, хто з цих військових пенсіонерів служить і хто з цих військових

пенсіонерів працює в цивільному секторі відповідно, хоча мав би відноситись до так званого ОР-1, до резерву.

Але я буду пропонувати своєю правкою розширити поняття резерву, зробити, може, там ОР-3, ОР-5, до яких я пропоную віднести: перше, це військових пенсіонерів до 62 років; друге, буду пропонувати віднести людей, які є на посадах громадського контролю, громадського порядку в Міністерстві внутрішніх справ. Буду пропонувати віднести туди учасників бойових дій, які сьогодні ще не на службі, але мають досвід учасника бойових дій. Буду рекомендувати віднести туди людей, які володіють зброєю, власники є зброї відповідно, а також люди, які сьогодні служать в Національній поліції, за окремим порядком заміщення людей, які там працюють, по постанові Кабінету Міністрів, заміщення як військовими пенсіонерами, так і цивільними. Так само буду просити, щоб ми розглянули можливість, щоб ми замінили людей, які працюють в територіальних центрах комплектації, їх більше 9 тисяч осіб, рекомендувати їх мобілізувати на фронт з відповідним заміщенням військовими пенсіонерами, а також комісованими.

Я власне озвучила той підхід, по яких я готую правки зараз до цих законопроектів. І я вважаю, що підхід має бут такий: ми спочатку маємо мобілізувати резервістів от оцих порядків, а потім звертатись до аспірантів, до соцпрацівників, до вчителів і таке інше, коли війна перетвориться на народну, як сказав вчора пан Президент, якщо нам не вистачить військових і не вистачить сил, то ми будемо, і Дмитро Кулеба так сказав, ми будемо захищатись лопатами. В цьому випадку ми будемо мобілізуватись всі разом, жінки і чоловіки, для того, щоб боронити нашу неньку.

Таким чином, я буду пропонувати такий підхід.

Якщо я не все озвучила, то прошу нагадати, що відноситься до компетенції нашого комітету.

Будь ласка, зараз народні депутати, потім Олександр Шубін. Серед народних депутатів є всі пропозиції?

Михайле Михайловичу, будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М. Дякую, Галино Миколаївно.

Шановні колеги, ну, насправді якщо говорити на загал, то я хочу подякувати представникам Генерального штабу, Міністерству оборони, що певну частину пропозицій, які було озвучено нами і з комітету, і як народних депутатів, все-таки було враховано. І це позитив.

І що стосується осіб з інвалідністю, це дуже важливо, але залишилось невирішеним питання, що стосується тих, які є доглядальниками за особами з інвалідністю. Тут би бажано нам знайти вирішення ще до того, як законопроект буде розглядатись. Можливо, це правками або пропозиціями в основному комітеті. Також що стосується... Важливо, щоб все-таки внесли зміну, як ми вимагали, щодо обмеження або накладання відповідальності не за рішенням ТЦК, а все-таки рішенням суду, хоча для суду дається малий проміжок часу. І нам все-таки треба визначитись, бо, наприклад, таке покладання стягнення як позбавлення права водіння автомобілем це є адміністративне покарання. Як нам тут бути, що насправді ми втручаємось в Кодекс про адміністративні правопорушення?

Щодо електронного кабінету, я погоджуюся з позицією голови комітету, що все-таки нам треба не як обов'язок і не вручення чи скерування повісток через електронний кабінет. Електронний кабінет призовника, військовозобов'язаного, резервіста може існувати як додаткова функція щодо зменшення черг в ТЦК. Це можливо. Але, вибачте мені, не всі військовозобов'язані і призовники мають прилади обліку, і ми маємо це враховувати, в тому числі і в сільській місцевості. Як тоді ми можемо після того включати режим притягнення до відповідальності, якщо людина не має цього електронного кабінету?

Щодо перегляду осіб другої, третьої групи після 24 лютого 2022 року, так, на жаль, ми бачимо, яка кількість осіб стали інвалідами другої і третьої

групи. І тут важливо, щоб Міністерство оборони врахувало ту обставину, що крім осіб, які отримали статус особи з інвалідністю в результаті бойових дій, щоб додатково тих людей не скеровувати.

Але в мене викликає сумнів, чи зможуть МСЕКи чи військово-лікарські комісії в такий короткий період опрацювати всіх тих людей, зважаючи, що у нас зараз черги військових, які лікуються, на ВЛК. Через те тут потрібно, мені видається, попрацювати по термінах.

І чи не основне. Шановні колеги, по строковиках. Ну, ми з вами говорили ще під час засідання робочої групи, яка, до речі, вже не засідає, з питань військових законопроектів, що давайте ми нарешті відпустимо строковиків. Про це говорило військове керівництво, що вони, грубо кажучи, не роблять там погоди. Тобто, вибачте, дайте їм можливість демобілізуватися не протягом 6 місяців і під час рішення ставки, а негайно, демобілізувати протягом 2 місяців і дати їм можливість або укласти контракт, бо сьогодні це не врегульовано, і вирішити подальшу їхню долю.

А по військових пенсіонерах, те, що говорила Галина Миколаївна, наскільки я знаю, всі ті, хто стає військовим пенсіонером в 42, в 45 років, вони всі зобов'язані стати на військовий облік, вони переходять, крім випадків, коли це за станом здоров'я. Але ідея цікава, можна її розширювати.

Я думаю, що більш детально позицію політичну висловить лідер партії Юлія Володимирівна, а я сказав те, що стосується моєї позиції по цих пунктах.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, Юліє Володимирівно.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Дякую дуже.

Ну, ви знаєте, що у нашої команди, як і у всієї країни, дуже складне ставлення до цього законопроекту. Ну, я думаю, що ми тут не єдині. Зараз

опитування стоять в просторі інформаційному, ну, до 90 відсотків суспільства просто не сприймають цей закон, тому що він побудований на основі примусу, на основі насилля. Всі, з ким я могла переговорити, вони безумовно всі за те, щоб була професійна армія з нормальною мотивацією, з нормальною підготовкою не менше 6 місяців. Ну, це загальна рамка. Я просто хотіла би, щоб команда комітету знала, що ми не проти категорично мобілізації, це не може взагалі так розглядатися, країну захищати потрібно і потрібно захищати країну всіма можливими силами, але справа в тому, що є люди, які можуть, хочуть захищати країну психологічно, фізично, кваліфікаційно, але є люди, які просто не здатні виконувати цю функцію по різних абсолютно причинах.

І мені здається, що хоч і не зробили вчасно професійну армію так, як це потрібно, ми з 2005 року, наша команда, наполягали, просили і рекомендували, і намагалися провести якраз закон про створення професійної армії. Але, на жаль, так не сталося. Але не пізно і сьогодні. Нам треба починати створювати професійну, мотивовану, абсолютно сучасну професійну армію – і це дуже є важливим.

Якщо ми просто силоміць людей будемо направляти на фронт, саме силоміць, ми поповнимо або ряди, скажемо, людей, які будуть полоненими, або поповнимо ряди, вибачте за таке слово, дезертирів, або, не дай боже, у нас буде збільшена кількість загиблих – це взагалі трагічна історія.

Просто нам потрібні люди – професіонали воїни, які можуть, хочуть, здатні воювати і зробити це своєю професією. І саме такі зміни до цього закону ми будемо подавати те, що стосується компетенції нашого комітету.

Я хотіла би, щоб ми декілька речей акцентували.

Перше, це електронний кабінет не може бути примусовим. Тому що у значної частини людей, особливо в сьогоднішніх умовах, просто немає технічних можливостей відкрити цей кабінет. От це така банальна істина.

Тобто перша наша пропозиція – це створення електронного кабінету є добровільним.

Друге. І тут я підтримую вас, пані Галино, і всю нашу команду комітету, електронні повістки недопустимі. Тому що за цим, якщо людина отримала електронну повістку і не з'явилася або з'явилася невчасно, там уже йде ціла низка важких покарань. Я не думаю, що нам сьогодні в той час, коли в українців настільки тяжка і трагічна ситуація, пов'язана з самою війною, ще накласти на це примусові репресивні механізми – це буде дуже, мені здається, розбалансовувати українське суспільство, розмежовувати українське суспільство і владу, розділяти. Нам не можна це робити, нам треба діяти виключно на добровільних мотиваційних основах. І тому електронні повістки зняти взагалі як засіб, яким можуть користуватися ТЦК, це теж друга наша пропозиція.

Третя наша пропозиція. Зберегти так, як є сьогодні, весь блок соціальних передумов для того, щоб людину не мобілізувати. Що я маю на увазі? Ну, по-перше, це всі типи і види нагляду за людьми немічними, інвалідами. Тут не міняти нічого. Я дуже вас прошу, стільки, ну, як вам сказати, різноманітних є варіантів, коли люди, які залишаються без опікуна, або це єдиний син, або це, наприклад, родина, ну, от мені просто писали це, мені писали, тисячі ми отримали і електронних повідомлень, і листів, але я просто хочу навести такий приклад, що інвалід другої групи один син, мама важко онкохвора і один син, батька немає, і один син призовного віку, який уже отримав 10 повісток. Якщо, наприклад, забирають цього сина, то можна сказати, що і його брат рідний, який інвалід тяжкий другої групи, і мама онкохвора, просто вони помруть і не від того навіть, що їх не можна лікувати, а від відсутності догляду.

Тому я просила би, пані Галино, дуже важкими різними законодавчими зусиллями, громадськими зусиллями сформований блок соціального захисту. Давайте його не руйнувати. Всі доглядальники, всі опіки, все, що є, що

стосується інвалідів, хворих людей, дітей, давайте ми тут як комітет станемо на захист просто фундаментально. Це перший блок.

Другий блок. Інваліди першої, другої, третьої групи. Ну, залишили якби-то їх пільги щодо мобілізації в цьому законі, написали таку фразу, яка, мені здається, внесе такий хаос, що ми з цим потім не розберемося. Це право перегляду діагнозів, які входять в кожну групу інвалідності. Я дуже вас прошу, щоб від нашого, саме від нашого комітету, щоб не допустити такого, тому що якщо зараз почнеться перегляд діагнозів, а як наслідок потім автоматичне скасування інвалідності, ну, це буде просто дуже-дуже тяжка ситуація.

Інваліди третьої групи. Це теж люди, які в тому числі отримали інвалідність починаючи з початком війни. Я не виключаю, що можливо там є якісь зловживання, але давайте ми залишимо документарний перегляд там, нехай по документах подивляться. Хай просто людей не дьоргають. І якщо десь виникла якась підозра, то можна тоді конкретно цю людину запросити для того, щоб вона дала якісь відповіді. Але якщо ми зараз масово от з терміну початку війни почнемо переглядати всі інвалідності, у нас загличить всю систему ВЛК тотально. Там сьогодні люди місяцями чекають, що потім буде? Це будуть дуже важкі наслідки.

І ще майте на увазі психологічну, психосоматичну складову людей, які пішли після початку війни, отримали інвалідність, отримали ці документи. Ви розумієте, що це люди, які психологічно не готові йти на фронт. Ну, повірте мені, я стільки мала розмов з нашими військовими в госпіталях, на передових, вони всі говорять про те, що коли приходить людина фізично, психологічно не здатна, професійно не підготовлена, то це тільки баласт там, на передовій, це не є посилення армії, воно не дасть нам можливості таким чином перемагати. І тому я просила би, щоб від нашої команди пропозиція була така, що інваліди I, II, III груп, ми їх не чіпаємо ні в яких обставинах, от забули про те, що вони у нас є. Вони інваліди, нехай вони собі лікуються.

Що стосується, от така там норма, я про це вже трошки сказала, але це просто, мені здається, ми з вами не маємо права таке підтримати. Там в законі написано, що якщо батько або мати одинаки і виховують дитину самостійно, ну, тобто по суті самотні, то тільки в тому випадку вони звільняються, якщо друга половина офіційно відмовилася від батьківства. Ну, офіційна відмова від батьківства, ну, по-перше, це не правильно по відношенню до дитини. Так, розлучилися батьки, так, вони живуть абсолютно по-різному, але можете собі уявити, що навіть в розлученій родині примусити батька або матір відмовитися від своєї дитини, ну, це не просто негуманно, це не по-людськи. А якщо батько на базі такого розлучення самостійно виховує дитину, то ще його двічі покарати і відправити на фронт, а дитину куди?

Знаєте, коли я цей закон читала, чесно, в мене емоції зашкалюють, тому що просто серце болить. Ми можемо зараз кинути наш народ, нашу націю в таку м'ясорубку через те, що ми зараз хоча б ті правила і порядки, які вже устатковані, знаєте, воно і так тяжко, але вже до якихось правил люди звикли, вони якось до них пристосувалися, якось вони з ними живуть, а якщо ми зараз оце кинемо цю ядерну бомбу в суспільство, міняючи всі порядки, всі правила, всі умови, ну, це буде просто колосальне збурення українців в той час, коли нам, навпаки, потрібна єдність між суспільством і владою, між всіма нами, а цей закон, він внесе просто страшну агресію, просто неконтрольовану агресію.

Далі, я хотіла би підтримати пропозицію відносно того, що якщо 5 і більше дітей будь-якого віку, щоб людину не призивали. Але я хотіла би, і наша пропозиція така є і письмова і до першого варіанту законопроекту, я хотіла, щоб ми все-таки понизили – з чотирьох дітей. Я поясню чому. Тому що коли вже родина народила чотирьох дітей будь-якого віку, ну, ви ж розумієте, що дитина і в 18, і в 19, і в 20 ще дитина, це ще дитина, і тому

починаючи з чотирьох дітей, щоб все-таки батьки були звільнені від призову. Це те, що стосується нашої площини і наших з вами компетенцій.

Безумовно, там теж є те, що стосується студентів, аспірантів, теж в країні дуже-дуже велике обурення, тому що люди десь там нашкребли там якісь копійки, заплатили за аспірантуру, заплатили за навчання, ну, давайте вже хоча би тут дамо людям нормально вчитись, отримувати наукові ступені. Ми не можемо просто всю країну кинути в топку, чесно, не можемо.

І я повністю підтримую, пані Галино, оцю вашу концепцію, яку ви виклали, щодо резервістів. Дуже мудра, дуже правильна, тому що ми вважаємо зараз, наша команда, що люди, які на передовій більше 18 місяців, вони мусять отримати ротачію, але непідготовлених, випадкових людей з вулиці на ротачію направити зразу, це, повірте, не дасть армії ніякого посилення в країні перемоги. Це просто зменшить кількість українців, які ... *(нерозбірливо)* на нашій землі.

І тому я вважаю, що от ваші пропозиції і наші пропозиції, вони співпадають, що на ротачію треба направити людей, які мають військову освіту, вміння користуватись зброєю, військові професії, все те, що дає можливість розраховувати, що люди хоча би трошки підготовлені, і тоді те, що пропонує сьогодні Генеральний штаб, щоб для таких людей був там місяць, два підготовки, перепідготовки, та хоча би є з чого починати. І я вам можу сказати, що на передовій більше 18 місяців є безліч людей з вищою юридичною освітою, з досвідом працювати і прокурорами, і митниками, і податківцями і ким завгодно, в тому числі і поліцейськими. Треба забрати їх звідти і поставити сьогодні в ті силові структури, які, власне кажучи, мають підготовлених людей, а з цих силових структур підготовлених людей направити в армію, але теж після якоїсь адекватної розумної підготовки. Це єдиний шлях зараз поповнити дефіцит конкретний, який є сьогодні в наших військових на фронті, і дати ротачію тим, хто може дійсно працювати

сьогодні в тилу в силових структурах. Але з фронту їх забрати, тому що там виснаженість просто крайнього ступеня.

Тому от пропозиції ваші, пані Галино, я підтримую і якщо ви будете вносити такі правки або вносити такі додаткові законопроекти, наша команда готова детально прочитати і підтримати ці ваші ініціативи, вони є правильними. Тому от власне, якщо я нічого не забула...

А, ще дуже важлива річ, дуже важлива. Це зменшення віку призову з 27-и до 25-и. Це теж говорить про те, що молодь, яка ще не створила родини, не народила дітей, країні ще не дала того, чого би хотіла дати, від життя вони ще нічого не отримали, щоб все-таки молодше 27 років, у нас там багато воїнів молодших 27 років, але вони пішли добровільно, щоб все-таки залишити добровільність. Так, якщо нормальна мотивація, дуже багато піде додатково людей і в тому числі й молодих, хай добровільно, хоч з 18 років, якщо у людини є натхнення боронити свою землю, хай люди ідуть, але знижувати з 27-и до 25-и і залишити нашу країну в прірві взагалі нашого відродження, відновлення, в прірві демографічних проблем, мені здається, це не додасть фронту, але забере у країни частину майбутнього. Тому додайте до наших пропозицій не зменшувати з 27-и до 25-и.

Ще є такі речі, наприклад, які би я хотіла, щоб від комітету все-таки наші пропозиції такі були. Це якщо уже в родині хтось загинув або важкопоранений, не чіпати більше таких людей.

ГОЛОВУЮЧА. Це є, Юліє Володимирівно. Це в діючому законі є.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Це дуже важливо. Якщо, наприклад, один-єдиний син – теж треба подумати, чи можна його забирати на фронт, якщо у батьків більше нікого не залишиться. Якщо добровільно іде єдиний син на фронт, це зрозуміло. Є і добровільно і два сина ідуть, і три сина ідуть. Це залежить від виховання, від натхнення, від підготовки, від відчуття свого обов'язку.

Розумієте? І такі люди дійсно можуть країну захистити. Але, повірте мені, скільки я таких історій начулася, коли приходять силоміць, ну, це тиждень-два і людини по різних причинах вже немає.

Тому давайте ми тут підійдемо просто глибоко по-державницьки, розуміючи, що нашу країну треба захищати всіма можливими силами і мобілізація потрібна.

Дякую дуже за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Циба Тетяна, будь ласка.

ЦИБА Т.В. Добрий день, колеги!

Дивіться, по-перше, дійсно дуже підтримую пропозиції, які озвучила пані Галина, щодо того, що насамперед мають все ж таки бути мобілізовані ті представники силових відомств, молоді військові пенсіонери, які мають хоч якусь вже підготовку: і фізичну підготовку, і вміння певного володіння зброєю. Безумовно з додатковою підготовкою перед тим, як їх відправляють на фронт, але однозначно треба на це звернути увагу.

І на їхнє місце безумовно могли би прийти люди, які вже демобілізувалися. Можливо не повністю. І це одна із таких пропозицій, які подані. Можливо не повністю вичищати, скажімо, всю там поліцію, все ДБР і так далі, хай там 50 відсотків чи 70 відсотків лишаться на броні. Але повністю бронювати всіх силовиків – це от точно навіть не виглядає як про справедливість. Це перший момент.

Другий момент. Дійсно дуже важливо, щоб біля людей, які потребують догляду, щоб у них була можливість лишити когось із своїх близьких доглядати себе. Тому що ми всі знаємо, як в реаліях працюють послуги соціального догляду. Десь вони працюють непогано, але людей соціальних працівників точно не вистачає, особливо не вистачає там по селах, по

якихось віддалених місцях. І якщо забирають єдиного родича, то тоді фактично ми прирікаємо цю людину з інвалідністю фактично на повільну мучительну смерть. І цього не можна допустити.

Єдине, що це безумовно треба відрегулювати, щоб не було, що за цією людиною доглядає там 10 родичів, всі свати, куми, брати і так далі. Хай людина визначить одного, який дійсно цей догляд здійснює. І, до речі, тут теж піднімалося це питання. Це не завжди буває так, наприклад, що є там донька і син, а обирають сина. Але це не завжди може бути через те, що хочуть не пустити на мобілізацію сина. Ну, іноді буває дійсно там перевернути чи там помити, чи кудись винести людину з інвалідністю складною, ну, просто донька фізично не може. Тому це теж треба розуміти, що бувають такі випадки, що це якби об'єктивні причини.

Також у своїх пропозиціях дуже просила би, щоб коли ми говоримо про те, що на такий догляд мають право члени родини, то, наприклад, і неповнокровні родичі, звідні брати і сестри, вони відповідно до діючого законодавства також є членами родини, і коли ми це розбиваємо, що там рідний син може доглядати, а нерідний син або син, який виховувався цією людиною, не може доглядати. Ну, треба виправити цю несправедливість.

Також дуже хотіла про що сказати. В мене там є правка, вона якби не очевидна, але вона виникла через розмову з військовослужбовцем, це щодо відпусток, щодо відпусток військовослужбовців. Принаймні дуже вас прошу, щоб ви розглянули це питання і, можливо, підтримати її як, можливо, альтернативну. Тому що в запропонованому законопроекті пропонується відпустку військовослужбовцям збільшити до 15 діб, але на практиці військові говорять, що 15 діб складніше взяти, бо поки доїхати туди і назад, то виходить, що не всі зможуть скористатися цією відпусткою. Просили би дробити цю відпустку на 10-денні відпустки. Тоді більше можливостей, що реально всі військовослужбовці, які зараз на фронті, можуть використати її.

Власне це все, що хотіла сказати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Тетяно.

Шубін Олександр, будь ласка. А! Тарас Тарасенко. Я перепрошую, пане Олександрє. Я перепрошую. Бо Тарас Тарасенко підняв руку.

Будь ласка, пане Тарасє.

ТАРАСЕНКО Т.П. Дякую.

Я коротко хочу сказати, що нам потрібно все ж таки досягати балансу прав, тому що ми зараз говоримо про права осіб, які перебувають в цивільному житті, але мало що говоримо про права військовослужбовців. І питання підняття ротацій, питання якраз забезпечення великої мобілізації, підготовки цивільних для ротації, це якраз забезпечення прав військовослужбовців. Тому що від військовослужбовців, які перебувають на передовій, я чую тільки те, що коли вже приймуть цей закон про мобілізацію, коли ми зможемо трохи відпочити. Тому що ось в нас сьогодні злива, мокрий сніг іде, там, на передовій, жахлива погода, жахливі умови, грязюка, вода, і інколи просто 4-5 кілометрів до передових позицій, по таких піших проходах вже немає фактично сил по такій грязюці у людей дійти. Тому тут питання якраз збільшення кількості осіб, які воюють.

Потрібно зрозуміти, що все-таки вся країна вже повинна воювати і вся країна воює вже, ми вже давно перебуваємо в стані повної війни, і тому військовий стан зараз для всього населення вже настав, і ми повинні розуміти, що якщо навіть мобілізація повинна бути, ми зараз з Міністерством оборони говорили, що і на військові частини, які виробляють продукцію, це також буде, можливо, мобілізація. Тобто тут питання вже не тільки у військовій мобілізації з автоматами, а якраз мобілізації саме і в медичній частині, мобілізація у виробничій частині військовій. Тому тут питання більш широке, і я також прошу, щоб ми на це також звертали увагу, що є права і

військовослужбовці, які потребують відпочинку і відновлення, для того, щоб вони потім також більш ефективніше могли захищати Україну і батьківщину.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Тарасе.

Шановні народні депутати, давайте послухаємо. Олександр Шубін.

ШУБІН О.О. Дякую.

Шановна Галино Миколаївно, шановні члени комітету, повністю солідаризуюсь з тими зауваженнями, які пані Галина назвала, і попередні виступаючі: Михайло Михайлович, Юлія Володимирівна і так далі. Телеграфно ще три позиції, які, здається, не були названі. Коли мова іде про замороження коштів і активів, з нашої точки зору доцільно передбачити мінімальний рівень для забезпечення життя там на рівні фактичного прожиткового особи, утриманців, в якому обсязі кошти не заморожуються, тому що за щось треба і їсти і прибути власне на виклик ТЦК та СП. Коли мова іде про обмеження можливості щодо відстрочки багатодітним батькам, називається факт аліментів, заборгованість по аліментах тримісячна, пропозиція доповнити, коли вона не пов'язана з заборгованістю по зарплаті, бо ми знаємо, у нас є і 10, і більше місяців. У нас така формула по субсидіях використовується. Ну, і вже називалось питання аспірантів власне, можливо доцільно все ж таки поза межами державного замовлення також розглянути бронювання цих осіб, а далі в цілому підтримується попереднє зауваження. Письмова позиція викладена.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Олександрє.

Будь ласка, Чумак Юлія.

Потім пан Поплавський, ви просто теж з СПО профспілок. Я спочатку дам Чумак Юлії, а потім вам слово.

Будь ласка, пані Юліє.

ЧУМАК Ю. Доброго дня, Галино Миколаївно. Вітаю всіх присутніх. Підтримуємо і дякуємо вам за вашу позицію щодо електронного кабінету. Ми також вважаємо, що відправка інформації, будь-якої інформації в електронний кабінет не може вважатися фактом отримання такої інформації.

Хотіли б зазначити, що новим законопроектом пропонуються зміни щодо порядку бронювання працівників, і ми пропонуємо зробити перегляд процедури бронювання і передбачити механізми, тобто новий порядок бронювання має передбачати авансовані механізми єБронювання, які були анонсовані, що дозволить бронювати спеціалістів миттєво.

Крім того, ми пропонуємо розглянути можливість збільшити строк бронювання спеціалістів, прив'язавши його до строку чинності рішення про підтвердження статусу критично важливого підприємства.

Також вважаємо за необхідне передбачити можливість бронювання працівників для підприємств, які здійснюють постачання товарів, продукції та послуг на користь Збройних Сил України, Національної гвардії, Служби зовнішньої розвідки, СБУ і таке інше.

Доцільним також є передбачити можливість бронювання працівників міжнародних та українських неурядових організацій, які реалізують гуманітарні проекти за кошти міжнародних партнерів і визначені критично важливими для функціонування економіки згідно з Постановою Кабінету Міністрів від 27 січня 2023 року № 76.

Окрім цього, пропонується передбачити у законодавстві можливість отримання відстрочки від мобілізації для саперів на час навчання та роботи з гуманітарного розмінування. Це також досі велика проблема.

Щодо обов'язків підприємств щодо мобілізації, підготовки до мобілізації. Потрібен збалансований підхід для запобігання зупинки підприємств з причин, наприклад, відсутності транспортних засобів для здійснення діяльності цього підприємства. Тобто потрібно тут підходити дуже збалансовано в цьому питанні.

Також ми направили свої детальні пропозиції на комітет і просимо врахувати їх до цього законопроекту.

Дякую дуже.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Юліє і УРБ. Дякую.

Будь ласка, пан Поплавський Ігор.

Потім Олена Колобродова – Уповноважений з прав людини наш. Будь ласка, спочатку пан Поплавський.

ПОПЛАВСЬКИЙ І.Г. Поплавський Ігор Григорович, Профспілка атестованих працівників органів внутрішніх справ України.

Ми погоджуємося з усіма запропонованими змінами до закону. Вивчили ми ретельно ці зміни і хочемо внести деякі свої пропозиції, що стосуються працівників Національної поліції, які є членами нашої профспілки.

Перше, це згідно із законопроектом запропоновано внесення зміни до частини першої статті 23 Закону про мобілізаційну підготовку та мобілізацію, якою передбачено виключити з переліку категорій осіб, що не підлягають призову на військову службу під час мобілізації, працівників Національної поліції України, натомість внести їх до частини першої статті 25 цього закону, що передбачає бронювання працівників Національної поліції.

Ми хочемо зауважити такий момент. Авторами не враховано, що відповідно до приписів частини шостої статті 59 Закону України про

Національну поліцію поліцейські, в тому числі слухачі та курсанти вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських та які перебувають на військовому обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, на час служби в поліції знімаються з військового обліку і перебувають в кадрах поліції на спеціальному обліку. Тобто не прописано конкретно в законі, як буде відбуватися цей перехід, постановка на військовий облік.

Крім того, авторами закону ... положення статті 24 Закону України про Національну поліцію. Так, відповідно до частини другої цієї статті у разі виникнення загрози державному суверенітету України та її територіальній цілісності, а також у ході відсічі збройної агресії проти України органи та підрозділи, що входять до системи поліції, відповідно до законодавства України беруть участь в обороні України у виконанні завдань територіальної оборони...

ГОЛОВУЮЧА. Пане Ігорю, дивіться, нам не потрібно, щоб ви читали. Ви лист такий на комітет направили? Бо пан Олександр Шубін направив від СПО, а вашого листа ми тут не бачили.

ПОПЛАВСЬКИЙ І.Г. Так, я зрозумів, пані Галино. Я зрозумів вас.

ГОЛОВУЮЧА. Те, що ви будете читати, ми ж не всі на слух можемо це сприйняти.

ПОПЛАВСЬКИЙ І.Г. Все. Я зрозумів вас. Значить, ми такий лист підготуємо, з вашого дозволу, і направимо найближчим часом.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Ігорю.

Взагалі в мене прохання до всіх громадських організацій, до всіх бізнес-асоціацій, в тому числі до представників роботодавців, будь ласка, надсилайте свої пропозиції конкретним народним депутатам. В першу чергу, звісно, ми будемо розглядати пропозиції нардепів, нам потрібно збалансувати в комітеті. І ваші пропозиції хтось має взяти і відстоювати у Верховній Раді в залі. Тобто у вас мають бути свої адвокаційники, які ваші інтереси...

ПОПЛАВСЬКИЙ І.Г. Зрозуміло. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, Уповноважена з прав людини. Пані Олено, будь ласка.

КОЛОБРОДОВА О.В. Доброго дня, шановні народні депутати! Дякую, Галино Миколаївно, за можливість виступити.

Очевидним є те, що необхідно внормувати і вдосконалити питання, пов'язані з мобілізаційною підготовкою, але відповідно ці зміни мають узгоджуватись перш за все з нормами Конституції України, міжнародними угодами в галузі права.

Я хочу зазначити, по-перше, що я солідарна з попередніми доповідачами, зупинюсь на деяких наших зауваженнях, а в нас є їх на 9 сторінок, ми обов'язково після комітету направимо в письмовому вигляді їх.

Детально би хотіла зупинитися щодо змін до Закону про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України.

Так от, пропонованими змінами до статті 3 цього закону громадяни України чоловічої статі віком від 18 до 60 років, які перебувають на військовому обліку або виключені з нього у встановленому порядку, зобов'язані додатково пред'являти військово-обліковий документ з відміткою або про зняття з військового обліку, або виключення з військового обліку.

Я хочу зауважити, що станом на зараз є багато документів, які були видані по старих зразках і була відмітка "зняття з військового обліку". Тобто зазначена підстава, вона міститься в отриманих ними, в отриманих військовими в законному порядку документах. І на сьогодні є така відмітка чинною, оскільки це передбачено порядком, наказом Міністерства оборони 610. І ми конкретно пропонуємо, як правильно виписати цю норму, ми також вам це направимо.

Крім того, пропонується внести зміни до статті 6 цього закону, якими передбачити, що тимчасове обмеження прав громадян України на виїзд з України у випадках, передбачених пунктом 11 частини першої цієї статті, може встановлюватися зокрема і військовими командирами, військовим командуванням. Тобто в разі прийняття законопроекту командир будь-якої військової частини чи керівник будь-якого ТЦК та СП, вони зможуть обмежити право громадян України на виїзд з України. Я перепрошую, але це нонсенс і такого бути не може.

Крім того, в цьому законопроекті пропонується передбачити обов'язок реєструватись в електронному кабінеті, про що сьогодні вже було зазначено в тому числі Юлією Володимирівною.

Я хочу з іншого аспекту підійти до цього питання. Громадяни України, вони є суб'єктами персональних даних, тобто фізичної особи персональні дані обробляють. В статті 11 Закону України "Про захист персональних даних" підстави для обробки персональних даних, наголошую, є згода суб'єкту персональних даних на обробку його даних. Тобто обов'язок суб'єкту персональних даних реєструватись в такому електронному кабінеті є неприпустимим і це суперечить відповідно Закону "Про захист персональних даних".

Крім того, хочу сказати, що деякі громадяни просто не мають комп'ютерної техніки, не завжди працює мережа адекватно і не у всіх є мобільні телефони, гаджети, за допомогою яких зможуть зареєструватись в

такому електронному кабінеті, і фактично неможливо буде виконати цю норму, а я перепрошую, відповідальність, юридична відповідальність за нереєстрацію в такому електронному кабінеті, вона передбачена даним законопроектом.

Далі, щодо призову на військову службу під час мобілізації аспірантів, про яких також багато говорили. Я хочу зазначити, що це є пряма дискримінаційна норма, яка суперечить статті 24 Конституції України, тому що по відношенню до тих осіб, які навчаються в аспірантурі за державний кошт, такі норми не застосовуються. Крім того, цю норму ставили в цей список зарахованих на навчання інтернів, тобто майбутніх лікарів. Також вважаємо це недоцільним.

Щодо змін до Закону "Про військовий обов'язок і військову службу", то пропонованими змінами зокрема передбачено покладення на комісії з питань направлення для проходження базової військової служби вищого рівня, які визначені районними, міськими комісіями з питань взяття на військовий облік непридатних або тимчасово непридатних до військової служби. Тобто цій комісії надають непритаманні і невласиві їй функції. Слід нагадати, що відповідно до статті 70 Закону "Про основи законодавства про охорону здоров'я" придатні до військової служби призивники визначаються ВЛК, тобто військово-лікарська експертиза, яка здійснюється військово-лікарськими комісіями.

Ще хотіла би додати щодо статті 39-ї цього закону, то пропонується передбачити, що призов на військову службу під час мобілізації здійснюється незалежно від місця їх перебування на військовому обліку. Про це також багато говорилося. Тобто особа може бути призвана на військову службу під час її перебування або в службовому відрядженні, або виїзді на вихідних там до батьків, припустимо, або перебування в санаторії чи в лікувальному закладі. Ну, ми вважаємо це неприпустимим, тому що в разі виявлення факту недотримання громадянином вимог закону щодо поставлення на військовий

облік в зв'язку зі зміною місця проживання таку особу необхідно поставити на облік дотримуючись усіх вимог і процедур, визначених законом.

І останнє, на чому я би хотіла наголосити. Те, що до приведення Закону "Про альтернативну (невійськову) службу" до вимог статті 35 Конституції України. Чому я хочу наголосити на цьому? Тому що до нас зараз безліч іде звернень від релігійних організацій. Тому що відповідно до частини четвертої статті 35 Конституції в разі, якщо виконання військового обов'язку всупереч релігійним переконанням громадянина, виконання цього обов'язку має бути замінено альтернативною (невійськовою) службою. На жаль, даний законопроект не передбачає таких змін.

В принципі, поки все. Всі зауваження надамо письмово, тому що насправді дуже багато зауважень.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую Уповноваженому. Дякую за те, що поділилися думками. Я думаю, що ви свій лист направите також і на комітет Завітневича, так? Бо там, щоб ми подивилися своє.

КОЛОБРОДОВА О.В. Так, обов'язково. І особисто Дмитро Валерійович буде брати участь у цьому засіданні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, я розумію, що у нас більшість народних депутатів вже готова до другого читання і навіть при скороченні термінів подання давати правки свої. Тобто ми готові. Щонайменше у нас є листи народних депутатів.

У мене пропозиція є: секретаріату узагальнити сьогоднішні виступи, направити пропозиції по наших виступах, а також листи народних депутатів, які були подані з їх особистими правками, докласти до нашого рішення і

направити на комітет Завітневича. І водночас опрацьовувати той блок, як кожен із нас може подати такі зауваження.

Крім того, ми послушали представників громадськості і роботодавців, Уповноваженого з прав людини. Може, ви або ваші помічники теж візьмуть це в роботу. От я бачу, що навіть Михайло Михайлович щодо виїзду за кордон там поміточку зробив, я собі зробила поміточку про інформацію без згоди.

Хочу пані Олені також нагадати, що законом діючим інформація щодо резервістів військовозобов'язаних збирається державою без згоди фізичної особи. В цьому власне ви зазначили, це є контраверсія з Законом про персональні дані. Водночас у воєнний час у Міністерства оборони може бути таке право, тому що інформація про резервістів, військовозобов'язаних має бути в Міністерстві оборони, і діюча норма – без згоди. Тому я попросила би Офіс Уповноваженого ще раз звернути на це увагу, як усунути цю колізію.

КОЛОБРОДОВА О.В. Дякую, Галино Миколаївно, що ви зауважили. Обов'язково звернемо на це увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Конвенція по персональних даних, там їх щонайменше три, і директиви, вони всі кажуть про те, що якщо держава чітко вказує, яку саме інформацію без згоди в законі, то в цьому випадку це припустимо по конвенціях також. Тобто треба усунути. Ми декілька разів стикалися в комітеті з цим, у тому числі і по законопроекті по дітях. Там взагалі інформація по неповнолітніх. Ви працювали разом з нами щодо 9042-1. Тому це важкі такі теми, але їх потрібно теж брати і вирішувати.

Шановні народні депутати, є інші пропозиції? Узагальнити, так? Потрібно голосувати?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Ні, не потрібно.

ГОЛОВУЮЧА. Я прошу секретаріат узагальнити ці пропозиції, які є станом на сьогодні. Я думаю, що ми ще в процесі. Сьогодні ввечері ще буде Погоджувальна рада. Тому ті, що є станом на сьогодні, направити на комітет. Я думаю, що всі ці пропозиції і добра воля в тому числі Міністерства оборони опрацювати їх, вони полегшать нам проходження законопроекту в першому читанні. На друге читання буде вже те, що буде, але в першому читанні ми мусимо домовитися, що якісь речі мають бути сприйняті, і шукати вже конкретну конструкцію, щоб це не заважало в тому числі мобілізації на фронт, але дало людям справедливість.

Дякую всім тоді. До зустрічі.

Слава Україні!

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!